

2/413 - 10171/30917

"Önce Toplumsal
Menfaatler"

Prof. Dr. Aziz Akgül
Diyarbakır Milletvekili

23 Mart 2005

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

"Mikrofinans Kuruluşları Hakkında Kanun" teklifim ve gerekçesi ekte sunulmuştur.
Gereğini arz ederim.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Aziz AKGÜL
Diyarbakır Milletvekili

Ek : 1 Kanun Teklifi.

GENEL GEREKÇE

Kamudan toplanan tasarrufların ve diğer kaynakların ekonominin ihtiyaçlarına uygun şekilde etkin olarak kullanımını amaçlayan bankacılık sistemi, mevcut kaynaklarını genel olarak teminata dayalı geleneksel kredilendirme yöntemleri ile kullanmaktadır.

Gelir seviyelerinin düşük olması itibarıyla, teminat olarak gösterecek varlığı olmayan ve bankaların potansiyel müşteri kitlesi dışında bırakılan grupları desteklemek amacıyla pek çok ülke sübvansiyon politikaları uygulamıştır. Ancak, 1980'lere gelindiğinde, sübvansiyonlu kredilerin gerçekten amacına ulaşp ulaşmadığına yönelik eleştiriler ile sübvansiyonlu ve hedefe yönelik kredi programlarının kredi kayıplarına yol açması piyasa tabanlı çözümün bir parçası olarak, yoksullara küçük bir sermayeyi ifade eden mikro kredinin yaygınlaşmaya başlamasına yol açmıştır.

Sigortacılık faaliyetini de ifade eden mikro finansman, mevcut ticari finansal kurumların hizmet sunamadıkları veya eksik hizmet sundukları kişilere erişim sağlanarak finansal hizmetin sunulması olarak tanımlanabilir. Mikro finansmanda amaç, düşük gelirli kişi ya da gruplara etkin bir şekilde erişim sağlayan, sürdürülebilir ve istikrarlı finansman politika ve programlarının yürütülmesidir. Mikro finansmanın ilgi alanına girebilecek kişiler çoğunlukla kırsal kesimde veya kentsel alanların çevrelerinde yaşamakta olan düşük gelirli kişilerdir. Mikro finansmanda hedef kitle genellikle düşük gelirli kadın ve erkekler veya kendi hesabına çalışan mikro girişimcilerdir. Genel olarak, düşük gelirli bireyler finansal hizmet götüren her türlü formal ya da informal örgütler mikro finans kuruluşu olarak tanımlanmaktadır.

Mikro finansman yalnızca kişilerin gelir düzeyini artırmak için kullanılan araçlardan biri olmayıp, aynı zamanda kredi ve tasarruf gibi finansal hizmetlere erişimi olmayan kişileri sisteme kazandırarak mali piyasaların derinleşmesine katkıda bulunan bir sistem olarak da görülmektedir. Mikro finansman hizmetleri yoluyla gelir seviyesinde kaydedilebilecek bir artışın, mevcut bankacılık sisteminden yararlanabileceklerin sayısında da artışa yol açabileceği dikkate alındığında, mikro finansman sisteminin bir bütün olarak ekonomiye katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Mikro finans kuruluşları düşük gelirli kişi ve gruplara tasarruf, kredi, sigorta ve ödeme gibi finansal aracılık hizmetlerinin yanında, grup oluşturma, güven hissi oluşturma, finansal alanda eğitim verme gibi sosyal aracılık hizmetleri de sunabilmektedir.

Mikro finansman Türkiye için yeni bir kavram olmayıp, değişik kurumsal yapılar altında uygulanmaktadır. Düşük gelir gruplarına ve mikro girişimci sayılabilecek esnaf ve sanatkarlara Halk Bankası "ihtisas" ve "kooperatif" kredileri adı altında mikro finansman kapsamına girebilecek finansal hizmetleri sunmaktadır. Ziraat Bankası, düşük gelirli hane halklarına ve düşük gelirli çiftçilere ulaşma konusunda potansiyele sahip bir diğer kurumdur. Hazine Müsteşarlığı tarafından yetkilendirilen ikrazatçılar da formal hizmet sunucular arasında sayılabilirler. Ayrıca, esnaf ve sanatkar kooperatifleri, küçük çiftçi kooperatifleri, bazı meslek odalarının oluşturduğu yardımlaşma sandıkları gibi bir çok örgütlenme biçimi mevcuttur. Gelenekler, sıkı aile bağı ve dayanışması gibi sosyo-kültürel nedenlerden dolayı Türkiye'de arkadaşlar, aile bireyleri, komşular, sayısı konusunda bir tahmin yapmanın güç olduğu "tefeciler" gibi oldukça fazla sayıda informal mikro finans sunucularının olduğunu belirtmekte fayda vardır.

Ancak, mevcut uygulamalar ile Bangladeş (Grameen Bank), ABD(Grameen USA), Latin Amerika (ACCION), Endonezya (Bank Rakyat), Bolivya (PRODEM/BancoSol) gibi mikro finansman yaklaşımının yaygın olarak uygulandığı bazı bölgeler karşılaştırıldığında, Türkiye'deki mikro finansman faaliyetlerinin "sübvansiyon" kimliğini muhafaza ettiği, düşük gelirli kişilere sürekli gelir elde edebilecekleri bir istihdam alanı sağlamaktan çok mevcut durumdaki finansman ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik kamu politikasının bir parçası olma niteliğinin ağır bastığı gözlenmektedir.

Son yıllarda Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde de uygulama alanı bulan mikro finansman faaliyetleri, IFC, Avrupa Kalkınma ve Yatırım Bankası, KfW ve Commerzbank'ın katılımıyla Romanya, Bulgaristan, Arnavutluk, Moldova, Yugoslavya gibi ülkelerde kurulan formal mali kurumlarla önem kazanmıştır.

Giderek küreselleşen bir finansal ortamda kalkınma ve büyüme arzusunda olan bir ülke olarak Türkiye'nin gelişmiş finansal piyasaların temel düzenleme ilkelerini takip etmekle birlikte, gelir dağılımındaki sorunlar dikkate alındığında, özellikle gelişmekte olan ülkelerde uygulama alanı bulan mikro finansman yönteminin öncelikle hukuki alt yapısını oluşturarak bu alandaki oluşumlara yol açmak zorunda olduğu görülmektedir. Bu itibarla, ülkemizde geleneksel bankacılık faaliyetleri yanında, münhasıran mikro finansman hizmeti sunmak üzere oluşturulmuş mevduat kabul eden ve kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına da ihtiyaç bulunmaktadır.

Yukarıda belirtilen ihtiyaçları gidermek amacıyla hazırlanmış olan bu Kanun ile mikro finans kuruluşlarının kuruluşu, yönetimi, çalışma esasları ve denetlenmeleri uluslararası uygulamalar da dikkate alınmak suretiyle düzenlenmiştir.

Bu düzenleme ile özellikle, mevduat kabul eden ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları arasında bir farklılaşma yapılmıştır. Böylece, bir yandan yüksek sermayeli ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına da kredi verebilecek özellikte bir yapılaşmaya gidilirken, diğer taraftan özellikle yoksulluğun azaltılmasına katkıda bulunmak maksadıyla, yurt sathına yayılması zorunlu olan mikro finans faaliyetlerini yürütebilecek özellikte ve düşük özkaynaklar ile kurulabilecek mikro finans kuruluşlarının desteklenmesine çalışılmıştır.

Ayrıca, mikro finans kuruluşlarının mevduat kabul eden ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları olarak ayrılması ve her biri için uygulama esaslarının ayrıca belirlenmesi hakkaniyet ilkelerine uygun olacaktır.

Böylece, sivil toplum kuruluşları da özellikle kırsal kesimdeki küçük girişimcilerin ihtiyaçlarını karşılayıcı, yoksulluğu azaltıcı, gelir getirici faaliyetleri destekleyerek göçü engelleyici ve özellikle yerel işsizliği azaltıcı minimum sermaye gereği olmayan ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları faaliyette bulunabileceklerdir.

Türkiye'de mevduat kabul eden büyük sermayeli mikro finans kuruluşları yanında, yoksulluğun yoğun olarak görüldüğü özellikle kırsal kesimde faaliyet gösterecek sivil toplum kuruluşlarının yöresel olarak kurdukları mikro finans kuruluşlarının oluşturulması mümkün hale gelecektir.

Bu sistem ile büyük ve hantal mikro finans kuruluşları yerine, esnek ve mahalli olarak daha katılımcı, verimli ve daha düşük maliyetle çalışabilecek bir yapılanmaya gidilmiş olacaktır. Böylece, hedef kitle olan yoksul insanlara, daha hızlı, daha etkin ve ihtiyaçları anında hizmet verme imkanı sağlanmış olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile; Kanunun amaç ve kapsamı belirlenmektedir. Kanunun amacı refahın yaygınlaştırılması ve, işsizliğin azaltılması maksadıyla ihtiyaç sahiplerine sermaye sağlamak üzere kurulacak mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşlarının kuruluş, yönetim, çalışma, tasfiye ve denetlenmelerine ilişkin esasları düzenlemektir.

Madde 2- Madde ile; Kanunda yer alan, mevduat kabul eden ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu, mikro girişimci gibi temel kavramlar tanımlanmıştır.

Madde 3- Madde ile; mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında kuruluş ve faaliyete geçme esasları açıklanmış olup, mikro finansman hizmetinin güvenli ve istikrarlı bir şekilde yürütülmesini teminen mikro finans kuruluşlarının kuruluş ve faaliyetlerine Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunca izin verilmesi öngörülmüştür.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının bankalarda ve diğer mali kurumların bir çoğunda olduğu gibi anonim şirket şeklinde kurulmaları öngörülmüş, ancak kullandıracakları kredilerin çok düşük tutarlarda olması öngörüldüğünden asgari özkaynak şartı bankalara kıyasla daha düşük tutulmuştur. Ayrıca, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının özkaynaklarının hesabında, hibe şeklinde ulusal ya da uluslararası kuruluşlardan sağlanan kaynakların ana sermaye unsurları arasında dikkate alınmasına olanak sağlanarak, ulusal veya uluslararası kuruluşlardan bu tür kaynakların sağlanabilmesinin teşvik edilmesi amaçlanmış ve özkaynağın ödenmiş sermayeden az olmaması zorunluğu getirilmiştir.

Kurucularda aranan şartlar, mali piyasaların güvenli ve istikrarlı çalışmasını ve kredi müşterileri ile mudilerin haklarının korunmasını teminen, bankalar ve diğer mali kurumların kurucularında aranan şartlara denk tutulmuştur.

Diğer yandan, finansman faaliyetlerinin belirli kişi ya da gruplarda yoğunlaşmasının engellenmesi ve gerçekten ihtiyacı olanlara yönelik olarak sürdürülmesini teminen; siyasi partilerin, demeklerin, vakıfların, sendikaların, meslek kuruluşlarının, kooperatiflerin, birliklerin, yerel yönetimler ile bunlar tarafından kurulan veya bunların doğrudan veya dolaylı olarak pay sahibi olduğu kuruluş ve şirketlerin, mikro finans kuruluşlarında doğrudan ya da dolaylı olarak pay sahibi olmaları yasaklanmış, ayrıca, genel olarak mali piyasaların yönlendirmelere karşı çok duyarlı olması ve bu duyarlılığın zaman zaman piyasaları kırılgan hale getirdiği gerçeğinden hareketle basın, yayın, televizyon ve radyo kuruluşları, bu kuruluşlarda doğrudan veya dolaylı olarak pay sahibi olanlar ve bunlarla belirli derecelerde akrabalığı bulunan kimseler ve basın, yayın, televizyon ve radyo kuruluşlarında ücret veya sair adlar altında yapılan ödemelerle istihdam edilenler de bu yasak kapsamına alınmıştır.

Kurulma aşamasından sonra faaliyete geçebilmek için, bu sürecin takibini teminen kuruluş izni almış olan mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunun faaliyete geçmek için Kuruldan ayrıca izin alması öngörülmüştür.

Madde 4- Madde ile; mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında ana sözleşme, ortak değişiklikleri ve hisse devirleri açıklanmakta, mali piyasaların güvenli ve istikrarlı çalışmasını ve kredi müşterileri ile mudilerin haklarının korunmasını teminen, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının ana sözleşmelerindeki değişiklikler için Kurumun uygun görüşünün alınması, kuruluşların mülkiyet yapısının etkin bir şekilde izlenebilmesini teminen belirtilen oranlarda hisse devir ya da edinimlerinde Kurulun izninin olması öngörülmüştür.

Madde 5- Madde ile; mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının faaliyetlerinin ihtisas alanı olması dikkate alınarak; yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun ve genel müdür ve yardımcılarının belirtilen alanlarda eğitim görmüş olmaları ve gerekli mesleki tecrübeye sahip olmaları şartı getirilmiştir. Ancak, kuruluşların farklı uzmanlık alanlarında yöneticilere ihtiyacı olabileceği de dikkate alınarak, genel müdür yardımcılarının yarısı için, Kanunda belirlenen alanlarda öğrenim görmüş ve mesleki tecrübe edinmiş olma şartı aranmamıştır.

Ayrıca kuruluşların üst düzey yöneticilerinin Kurum tarafından etkin bir şekilde izlenebilmesine olanak sağlamak amacıyla, genel müdürlüğe ve yardımcılıklarına atanacak kişiler için Kurumun uygun görüşünün alınması zorunluluğu getirilmiştir.

Mikro finans kuruluşlarının bir mali kurum olması ve mali piyasaların temelde güven ve itibara dayalı olarak çalışmaları gerçeğinden hareketle, kuruluşların yönetim kurulu üyeleri ile üst düzey yönetici ve denetçilerinin kurucularda aranan şartları taşımaları zorunlu tutulmuş ve bunlar 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzlukla Mücadele Kanunu hükümlerine tabi kılınmıştır.

Madde 6- Madde ile; mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının faaliyetlerinin boyutuyla orantılı olarak büyümelerinin sağlanmasını teminen şube açmaları Kurumun iznine tabi tutulmuştur.

Madde 7- Madde ile; kredi açma yetkisinin yönetim kurulunda olması öngörülmüştür. Ancak, kullanılacak kredilerin tutarlarının görece düşüklüğü ve karar sürecinin merkezileştirilmesinin kredilendirme sürecini yavaşlatabileceği dikkate alınarak, yönetim kurulunun sorumluluğunun ortadan kalkmaması şartıyla kredi açma yetkisinin belirlenecek esaslar çerçevesinde genel müdürlüğe veya şubelere devredebilmesine imkan sağlanmıştır.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının mikro girişimcilere mikro kredi sağlamaları yanında, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına da kredi verebilmeleri öngörülmüş ve verilecek kredilerin geniş bir kesime ulaşmasını temin etmek için sınırlamalar getirilmiştir.

Ayrıca, mikro finans kuruluşlarının mali bünyelerinin, tahsil edilemeyen ya da tahsilinde güçlük çekilen kredi alacaklarından olumsuz bir şekilde etkilenmemesini teminen, kullandırdıkları krediler için genel ve özel karşılık ayırma zorunluluğu getirilmiş ve ayrılan özel karşılıkların ayrıldıkları yılda kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak kabul edileceği hükme bağlanmıştır.

Madde 8- Madde ile; mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarına mevduat kabul etme yetkisi verilebilmesi öngörülerek, finansman faaliyetleri için ihtiyaç duyacakları kaynakların artırılabilmesine imkan sağlanmıştır. Ancak, mevduat sahiplerinin haklarının korunabilmesini teminen mevduat kabul yetkisi verilecek mikro finans kuruluşları için asgari özkaynak ve sermaye zorunluluğu hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca maddede, 4389 sayılı Bankalar Kanunu hükümlerine paralel olarak mevduata ilişkin genel hükümler düzenlenmiş, ani ve yoğun mevduat çekilişlerine karşı bir güvence sağlanabilmesi bakımından kuruluşlara belirli bir oranda likit değer bulundurma zorunluluğu getirilmiştir.

Diğer yandan, bu kuruluşların Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuyla ilişkilendirilmemeleri bakımından, kabul ettikleri mevduat, mevduat sigortası kapsamı dışında tutulmuştur.

Madde 9- Madde ile, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının mikro girişimcilere ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına kredi verme faaliyeti dışında herhangi bir faaliyette bulunmalarının engellenmesi ve diğer faaliyetler nedeniyle oluşabilecek risklere maruz kalmamaları bakımından bu kuruluşlara men edilen faaliyetler düzenlenmiştir. Bu çerçevede, mikro girişimciler ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları dışındaki gerçek ya da tüzel kişilere ayni ya da nakdi kredi verilmesi, kredi kartı çıkarılması, çekle işleyen hesap açılması ve çek karnesi verilmesi, yabancı para üzerinden işlem tesis edilmesi, ortaklık kurulması ve kurulmuş ortaklıklarda pay sahibi olunması, ihtiyaçlar için Kurumca izin verilen sayı ve büyüklüğün üstünde gayrimenkul edinilmesi bu kuruluşlara yasaklanmıştır.

Madde 10- Madde ile; mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarınca kredilendirilecek mikro girişimcilerin finansman piyasasına ilişkin bilgi düzeyinin yeterli olmayabileceği ve bunların gelir seviyeleri dikkate alınarak, girişimcilerin suiistimal edilmelerinin önlenmesi ve doğabilecek ihtilafların en aza indirilmesini teminen, mikro finansman sözleşmelerinin yazılı şekle tabi olması ve sözleşmede temerrüt dahil her türlü faiz oranı, yaptırım, ücret ve komisyon gibi parasal yükümlülüklerle ilişkin hükümler ile sözleşmenin feshine ve yenilenmesine ilişkin hususların taraflarca kolayca anlaşılabilirlik belirli esaslara bağlanması zorunlu tutulmuş, mikro girişimciden sözleşmede yer alanlar dışında faiz, komisyon veya masraf gibi adlar altında hiçbir şekilde ve surette ödeme talebinde bulunulamayacağı ve taraflar arasında akdedilen sözleşmede öngörülen şartların, sözleşme süresi içerisinde mikro girişimci aleyhine değiştirilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Madde 11- Madde ile; mikro finansman hizmetinin etkin bir şekilde yerine getirilmesini, kaynakların verimli kullanımını ve hitap edilen müşteri profilinin demografik özellikleri itibarıyla (eğitim ve gelir seviyelerindeki düşüklük) suiistimal edilmemesini, ayrıca mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının gözetim ve denetiminden sorumlu otoritenin ilgili kurumların hesap ve kayıtlarını eksiksiz bir şekilde denetleyebilmesini ve bunların faaliyet sonuçları hakkında kamunun yeterince bilgilendirilebilmesini teminen, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının hesap ve kayıt düzeninin belirli standartlara bağlanması öngörülerek, bu konuda düzenleme yapma yetkisi Kurula verilmiş, ayrıca bu kuruluşların mali tablolarının bağımsız denetim kuruluşlarınca denetlenmesi zorunluluğu getirilmiştir.

Madde ile ayrıca, Kurumun bu kuruluşlar üzerindeki düzenleme, gözetim ve denetim yetkisinin ne şekilde kullanılacağına ilişkin hükümler de düzenlenmiştir.

Madde 12- Madde ile; mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının mali bünyelerinde zafiyet oluşması, mevduat sahiplerinin haklarının tehlikeye düşmesi ve bu Kanunla yasaklanan faaliyetlerde bulunmalarının tespiti halinde, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının faaliyet izinlerinin kaldırılması yetkisi Kurula verilmiştir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarındaki tasarruf mevduatının mevduat sigortası kapsamı dışında olması nedeniyle, tasfiye halinde, bu kuruluşlardaki tasarruf mevduatı sahiplerinin alacaklarının öncelikli olarak ödeneceği hükme bağlanmıştır.

Kurul, kanuna aykırı işlemleriyle mevduat kabul eden mikro finans kuruluşu hakkında, bu madde hükümlerinin uygulanmasına neden oldukları tespit edilen mikro finans kuruluşunun yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür, genel müdür yardımcıları, denetçileri ve imzaları mikro finans kuruluşunu ilzam eden memurlarının şahsi iflaslarını istemeye yetkili kılınmıştır.

Ortakların sorumlulukları ise yönetim ve denetim hakimiyeti ve menfaat temini şartlarına bağlanmak suretiyle sağladıkları menfaatler ile sınırlandırılmıştır.

Madde 13- Madde ile; mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında denetim ve gözetimin etkinliğini ve denetimin işlevselliğini artırmak amacıyla, Kurula, gerekçesini belirtmek şartıyla maddede sınırı çizilen durumlarda idari para cezası uygulamaya yetkisi tanınmış, söz konusu idari para cezalarının gerekçeli olmasının yanısıra, bu tür cezaların uygulanmasından önce ilgili kuruluşun savunmasının alınması esası benimsenmiştir. Kurumun, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının gözetim ve denetimini yaparken kamu hizmeti yerine getirdiği dikkate alınarak, idari para cezalarının 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edileceği hükme bağlanmıştır.

Madde 14- Madde ile; izinsiz faaliyetler başta olmak üzere, denetimin etkinliğini azaltacak ve mali sistemin güven ve itibarı ile tasarruf sahiplerinin haklarını önemli ölçüde haleldar edecek mahiyetteki fiillere uygulanacak adli cezalar düzenlenmiş ve verilecek cezaların nispeti bu amaca uygun olarak tespit edilmiştir.

Madde ile ayrıca kovuşturmayla ve davaların görülmesine ilişkin usul hükümleri de düzenlenmiştir.

Madde 15- Madde ile; mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında kuruluş ve faaliyete geçme esasları açıklanmış olup, mikro finansman hizmetinin güvenli ve istikrarlı bir şekilde yürütülmesini teminen mikro finans kuruluşlarının kuruluş ve faaliyetlerine Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunca izin verilmesi öngörülmüştür.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının yönetmelikle belirlenecek büyüklüklere bağlı olarak anonim veya limited şirket şeklinde kurulmaları öngörülmüş, ancak kullandıracakları kredilerin çok düşük tutarlarda olması öngörüldüğünden, faaliyete geçmeleri için asgari bir sermaye şartı aranmamıştır.

Kurucularda aranan şartlar, mali piyasaların güvenli ve istikrarlı çalışmasını ve kredi müşterileri ile mudilerin haklarının korunmasını teminen, bankalar ve diğer mali kurumların kurucularında aranan şartlara denk tutulmuştur.

Diğer yandan, küçük sermaye şeklindeki mikro kredinin geniş kitlelere ve özellikle kırsal kesimde yaygınlaşmasını özendirmek maksadıyla, derneklerin, vakıfların, sendikaların, meslek kuruluşlarının, kooperatiflerin, birliklerin, yerel yönetimler ile bunlar tarafından kurulan veya bunların doğrudan veya dolaylı olarak pay sahibi olduğu kuruluş ve şirketlerin, munzam ve emeklilik sandıklarının, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında doğrudan ya da dolaylı olarak pay sahibi olmalarına imkan verilmiştir.

Madde 16- Madde ile; mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında ana sözleşme, ortak değişiklikleri ve hisse devirlerine ilişkin hususlarda Kanunun 4 üncü maddesi hükümlerine uyum ve Kurumun izninin alınması gerektiği hükme bağlanmıştır.

Madde 17- Madde ile; mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında yönetim organlarının ana sözleşmede belirtilen esaslara uygun olarak yapılması öngörülmüştür.

Madde 18- Madde ile; mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının faaliyetlerinin boyutuyla orantılı olarak büyümelerinin sağlanmasını teminen şube açması ve şubelerin faaliyete geçmesi Kurumun iznine tabi tutulmuştur.

Madde 19- Madde ile; kredi açma yetkisinin yönetim kurulunda olması öngörülmüştür. Ancak, kullanılacak kredilerin tutarlarının görece düşüklüğü ve karar sürecinin merkezileştirilmesinin kredilendirme sürecini yavaşlatabileceği dikkate alınarak, yönetim kurulunun sorumluluğunun ortadan kalkmaması şartıyla kredi açma yetkisinin belirlenecek esaslar çerçevesinde genel müdürlüğe veya şubelere devredebilmesine imkan sağlanmıştır.

Madde ile ayrıca, bir mikro girişimciye kullanılacak kredi miktarı ve şartlarının, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu ile mikro girişimci arasında mutabakat sonucu belirlenmesi öngörülmüştür.

Madde 20- Madde ile, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının mikro girişimcilere kredi verme faaliyeti dışında herhangi bir faaliyette bulunmalarının engellenmesi ve diğer faaliyetler nedeniyle oluşabilecek risklere maruz kalmamaları bakımından bu kuruluşlara men edilen faaliyetler düzenlenmiştir. Bu çerçevede, mikro girişimciler dışındaki gerçek ya da tüzel kişilere aynı ya da nakdi kredi verilmesi, kredi kartı çıkarılması, çekle işleyen hesap açılması ve çek karnesi verilmesi, yabancı para üzerinden işlem tesis edilmesi, ortaklık kurulması ve kurulmuş ortaklıklarda pay sahibi olunması, ihtiyaçlar için Kurumca izin verilen sayı ve büyüklüğün üstünde gayrimenkul edinilmesi bu kuruluşlara yasaklanmıştır.

Madde 21- Madde ile; mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarınca kredilendirilecek mikro girişimcilerin finansman piyasasına ilişkin bilgi düzeyinin yeterli olmayabileceği ve bunların gelir seviyeleri dikkate alınarak, girişimcilerin suistimal edilmelerinin önlenmesi ve doğabilecek ihtilafların en aza indirilmesini teminen, mikro finansman sözleşmelerinin yazılı şekle tabi olması ve sözleşmede temerrüt dahil her türlü faiz oranı, yaptırım, hizmet maliyeti, ücret ve komisyon gibi parasal yükümlülüklerle ilişkin hükümler ile sözleşmenin feshine ve yenilenmesine ilişkin hususların taraflarca kolayca anlaşılabilir

belirli esaslara bağlanması zorunlu tutulmuş, mikro girişimciden sözleşmede yer alanlar dışında faiz, hizmet maliyeti, komisyon veya masraf gibi adlar altında hiçbir şekil ve surette ödeme talebinde bulunulamayacağı ve taraflar arasında akdedilen sözleşmede öngörülen şartların, sözleşme süresi içerisinde mikro girişimci aleyhine değiştirilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Madde 22- Madde ile; mikro finansman hizmetinin etkin bir şekilde yerine getirilmesini, kaynakların verimli kullanımını ve hitap edilen müşteri profilinin demografik özellikleri itibarıyla (eğitim ve gelir seviyelerindeki düşüklük) süistimal edilmemesini, ayrıca mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının gözetim ve denetiminden sorumlu otoritenin ilgili kurumların hesap ve kayıtlarını eksiksiz bir şekilde denetleyebilmesini ve bunların faaliyet sonuçları hakkında kamunun yeterince bilgilendirilebilmesini teminen, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının hesap ve kayıt düzeninin belirli standartlara bağlanması öngörülerek, bu konuda düzenleme yapma yetkisi Kurula verilmiş, ayrıca bu kuruluşların mali tablolarının büyüklüğe bağlı olarak muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavir tarafından denetlenmesi zorunluluğu getirilmiştir.

Madde ile ayrıca, Kurumun bu kuruluşlar üzerindeki düzenleme, gözetim ve denetim yetkisinin ne şekilde kullanılacağına ilişkin hükümler de düzenlenmiştir.

Madde 23- Madde ile; mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının mali bünyelerinde zafiyet oluşması, mevduat sahiplerinin haklarının tehlikeye düşmesi ve bu Kanunla yasaklanan faaliyetlerde bulunmalarının tespiti halinde, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının faaliyet izinlerinin kaldırılması yetkisi Kurula verilmiştir.

Kurul, kanuna aykırı işlemleriyle mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu hakkında, bu madde hükümlerinin uygulanmasına neden oldukları tespit edilen mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşunun yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür, genel müdür yardımcıları, denetçileri ve imzaları mikro finans kuruluşunu ilzam eden memurlarının şahsi iflaslarını istemeye yetkili kılınmıştır.

Ortakların sorumlulukları ise yönetim ve denetim hakimiyeti ve menfaat temini şartlarına bağlanmak suretiyle sağladıkları menfaatler ile sınırlandırılmıştır.

Madde 24- Madde ile; mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında denetim ve gözetimin etkinliğini ve denetimin işlevselliğini artırmak amacıyla, Kurula, gerekçesini belirtmek şartıyla maddede sınırı çizilen durumlarda idari para cezası uygulama yetkisi tanınmış, söz konusu idari para cezalarının gerekçeli olmasının yanısıra, bu tür cezaların uygulanmasından önce ilgili kuruluşun savunmasının alınması esası benimsenmiştir. Kurumun, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının gözetim ve denetimini yaparken, kamu hizmeti yerine getirdiği dikkate alınarak, idari para cezalarının 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edileceği hükmüne bağlanmıştır.

Madde 25- Madde ile; izinsiz faaliyetler başta olmak üzere, denetimin etkinliğini azaltacak ve mali sistemin güven ve itibarı ile tasarruf sahiplerinin haklarını önemli ölçüde haleldar edecek mahiyetteki fiillere uygulanacak adli cezalar düzenlenmiş ve verilecek cezaların nispeti bu amaca uygun olarak tespit edilmiştir.

Madde ile ayrıca, kovuşturmayla ve davaların görülmesine ilişkin usul hükümleri de düzenlenmiştir.

Madde 26- Madde ile; bankalar ile özel finans kurumları, mikro girişimcilere finansman sağlama faaliyetleriyle sınırlı olmak kaydıyla, istisna hükümlerine tabi tutularak, bankalar ile özel finans kurumları için mikro finansman penceresi açılması imkanı verilmiştir.

Madde 27- Madde ile; mikro finans alanında faaliyet gösteren mevduat kabul eden ve etmeyen kuruluşların üye olduğu Mikro Finans Kuruluşları Birliği oluşturulması öngörülmüştür.

Madde 28- Madde ile; mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarındaki mevduat hesaplarının sigorta edilebilmesi ve mikro finans kuruluşlarının mevduatları güvence altına alınması amacıyla Mikro Finans Güvence Fonu oluşturulması öngörülmüştür.

Madde 29- Madde ile, Kanundaki parasal sınır ve oranların değişen ekonomik şartlar çerçevesinde güncelleştirilmesine yönelik mekanizmalar düzenlenmiştir.

Madde 30- Madde ile; hizmet sunulan kesimin gelir düzeyi ve mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşlarının durumu dikkate alınarak, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına karşı olan yükümlülüklerden istisna tutulmaları sağlanmıştır.

Madde 31- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarından faaliyet karlarını sermayelerine ilave edenlerden kurumlar vergisi alınmaması hususu düzenlenmiştir.

Madde 32- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının sağladığı bağışlardan veraset ve intikal vergisi alınmaması hüküm altına alınmıştır.

Madde 33- Mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşlarına gider vergisi istisnası sağlanmıştır.

Madde 34- Mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşlarından damga vergisi istisnası sağlanmıştır.

Madde 35- Yürürlük maddesidir.

Madde 36- Yürütme maddesidir.

MİKRO FİNANS KURULUŞLARI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

Amaç ve kapsam

Madde 1- Bu Kanunun amacı; refahın yaygınlaştırılması ve işsizliğin azaltılması maksadıyla, ihtiyaç sahibi mikro girişimcilere finansman sağlamak üzere faaliyette bulunacak mikro finans kuruluşlarının kuruluş, yönetim, çalışma, tasfiye ve denetlenmelerine ilişkin esasları düzenlemektir.

Türkiye’de kurulacak mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşları, bu Kanun hükümlerine tabidir.

Tanımlar

Madde 2- Bu Kanunun uygulanmasında:

- a) Kurum: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu,
- b) Kurul: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunu,
- c) Mikro Girişimci: Ekonomik ve sosyal refahını geliştirmek maksadıyla, gelir getirici bir faaliyette bulunacak ve ekonomik faaliyetleri nakdi sermayesinden ziyade emeğine dayanan ve kazancı geçimini sağlamaya yetmeyen veya asgari ölçüde sağlamaya yetecek derecede az olan gerçek kişi girişimcileri,
- d) Mevduat Kabul Eden Mikro Finans Kuruluşu; Bu Kanuna göre, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşu adı altında kurulan ve mikro girişimciler ile mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına nakdi finansman sağlamak üzere faaliyet gösteren kuruluşları,
- e) Mevduat Kabul Etmeyen Mikro Finans Kuruluşu; Bu Kanuna göre, sivil toplum kuruluşları tarafından kurulacak işletmeler de dahil olmak üzere, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu adı altında kurulan ve mikro girişimcilere mevduat kabul etmeden finansman sağlamak üzere faaliyet gösteren kuruluşları,
- f) Mikro Kredi: Gelir getirici bir faaliyette bulunmak üzere, ihtiyaç sahiplerine verilen küçük bir sermayeyi,
- g) Mikro Finans: Sigorta dahil mikro krediyi,
- h) Müşteri: Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında mikro girişimci ile mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarını, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında ise mikro girişimcileri,

i) Şube: Mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşlarının elektronik işlem cihazlarından ibaret birimleri hariç, şube, ajans, sabit ya da seyyar büroları gibi her türlü yerel teşkilatlarını, •

j) Özkaynak: Mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşları için esas, unsur ve oranları Kurulca belirlenmek üzere, ana sermaye ve katkı sermaye toplamı ile bu toplamdan sermayeden indirilecek değerlerin düşülmesi sonucu bulunacak tutarı,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Mevduat Kabul Eden Mikro Finans Kuruluşları

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının kuruluş ve faaliyete geçme esasları

Madde 3- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının kurulmasına, Kurulun en az beş üyesinin aynı yöndeki oyuyla alınan kararla izin verilir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının, anonim şirket şeklinde kurulması, hisse senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve tamamının ada yazılı olması, en az bir trilyon lirası her türlü muvazaadan ari olarak nakden ödenmiş sermaye olması şartıyla, özkaynaklarının ödenmiş sermayeden az olmaması, ana sözleşmelerinin bu Kanun hükümlerine uygun olması, kurucularının;

a) Müflis veya konkordato ilan etmemiş olması,

b) Tasfiyeye tabi tutulan bankerler, bankalar, sigorta şirketleri ile para ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kurumlarda ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen bankalarda doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on ve daha fazla bir oranda pay sahibi olmaması,

c) Hakkında 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14 üncü maddesi uyarınca işlem yapılmakta olan bir bankada doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on ve daha fazla oranda veya bu oranın altında olsa dahi yönetim veya denetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren pay sahibi olmaması,

d) Taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar bile ağır hapis veya beş yıldan fazla hapis cezasıyla cezalandırılmamış olması ve 4389 sayılı Bankalar Kanununun 22 nci maddesi ile 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine muhalefet yahut basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, kara para aklama veya Devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı veya iştirak suçlarından dolayı hüküm giymiş bulunmaması,

şarttır.

Siyasi partiler, dernekler, vakıflar, sendikalar, meslek kuruluşları, kooperatifler, birlikler, yerel yönetimler ve bunlar tarafından kurulan veya bunların doğrudan veya dolaylı olarak pay sahibi olduğu kuruluş ve şirketler, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında, hiç bir şekilde ve surette doğrudan ya da dolaylı olarak pay sahibi olamazlar. Bu yasak basın, yayın, televizyon ve radyo kuruluşları, bu kuruluşlarda doğrudan veya dolaylı olarak pay sahibi olanlar ile bunlarla 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 245 inci maddesinin (3) numaralı bendinde yazılı derecelerde akrabaları bulunan kimseler ve basın, yayın, televizyon ve radyo kuruluşlarında ücret veya sair adlar altında yapılan ödemelerle istihdam edilenler bakımından da uygulanır.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarınca, yurt içinde veya yurt dışında yerleşik gerçek veya tüzel kişilerden, Kurumdan izin alınması kaydıyla sağlanan, herhangi bir şarta bağlı olmayan ve geri ödenme talebi bulunmayan, bağış niteliğindeki kaynaklar, özkaynakların hesabında ana sermaye unsuru olarak değerlendirilir.

Kuruluş izni almış olan mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunun, faaliyete geçmek için, Kuruldan ayrıca izin alması şarttır. Kuruluş için Kuruma yapılacak başvurulara ve başvuruda aranacak bilgi ve belgeler ile faaliyet izninin verilmesine ilişkin esas ve usuller, Kurulca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Kuruluşa ilişkin izinler, izin tarihinden itibaren bir yıl içinde faaliyete geçilmemesi halinde geçersiz olur.

Ana sözleşme ve ortak değişiklikleri, hisse devirleri

Madde 4- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının ana sözleşmelerinin değiştirilmesinde Kurumun uygun görüşü aranır. Kurumca uygun görülmeyen değişiklik tasarıları genel kurulda görüşülemez ve Ticaret Siciline tescil edilemez.

Bir kişinin, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunda doğrudan veya dolaylı olarak sermayenin yüzde onunu ve daha fazlasını temsil eden payları edinmesi veya bir ortağa ait doğrudan veya dolaylı payların sermayenin yüzde onunu ve daha fazlasını temsil eden payları edinmesi veya bir ortağa ait payların sermayenin yüzde on, yüzde yirmi, yüzde otuzüç veya yüzde ellisini aşması sonucunu veren pay edinimleri ile bir ortağa ait payların bu oranların altına düşmesi sonucunu veren pay devirleri Kurulun iznine tabidir. Ortak sayısının beşten aşağı düşmesine yol açan işlemler ile izin alınmadan yapılan pay devirleri pay defterine kaydolunmaz. Bu hükme aykırı olarak pay defterine yapılan kayıtlar hükümsüzdür. Oy hakkı edinilmesi ile hisselerin rehnedilmesinde ve hisseler üzerinde intifa hakkı tesis edilmesinde de bu hüküm uygulanır. Yönetim veya denetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren payların devri yukarıdaki oransal sınırlara bakılmaksızın Kurulun iznine tabidir.

Sermayenin yüzde onuna ve daha fazlasına veya bu oranın altında olsa dahi yönetim veya denetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren paylara sahip olan ortakların kurucularda aranan nitelikleri taşıması şarttır.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının yönetim organları

Madde 5- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının yönetim kurulu üyelerinin yarısından bir fazlası ile genel müdürlerinin mühendislik, hukuk, iktisat, işletmecilik, kamu yönetimi, maliye, bankacılık veya finans alanlarında lisans veya lisans üstü öğrenim görmüş olmaları, genel müdür yardımcılarının en az yarısının yukarıda belirtilen alanlarda olmak kaydıyla, lisans veya lisansüstü öğrenim görmüş olmaları, genel müdürlerin finans veya işletmecilik alanında asgari yedi yıl, genel müdür yardımcılarının görevlendirildikleri alanlarda asgari beş yıl mesleki deneyim sahibi olmaları şarttır.

Genel müdür veya yardımcısı olarak atanacakların bu maddede aranan şartları taşıdıklarını gösterir belgelerle birlikte, atama tarihinden önce Kuruma bildirilmesi şarttır. Bunların atanmaları, Kurum tarafından uygun görüş verilmesi halinde yapılır.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında, yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu üyesi, denetçi, genel müdür, genel müdür yardımcısı veya birinci derece imza yetkisini haiz olarak görev yapacakların, 3 üncü maddede belirtilen kuruculara ilişkin şartları taşıması zorunludur. Bu şartları kaybeden görevlilerin imza yetkileri mevduat kabul eden mikro finans kuruluşu tarafından derhal kaldırılır.

Bu görevliler, 19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Kanun hükümlerine tabidirler. Mal bildiriminin esas ve usulleri Kurulca belirlenir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında şubeler

Madde 6- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının şube açması, Kurumun iznine tabidir. Şube açma izninin verilmesine ilişkin esas ve usuller yönetmelikle düzenlenir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında krediler

Madde 7- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları, yönetim kurulu kararı ile mikro girişimcilere ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına nakdi kredi kullandırabilir. Yönetim kurulu, bu yetkisini belirleyeceği esaslar çerçevesinde, genel müdürlüğe veya şubelere devredebilir. Yetki devri, yönetim kurulunun sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

Bir mikro girişimciye kullanılacak nakdi kredi miktarı ve şartları, mikro finans kuruluşu ile mikro girişimci arasındaki mutabakat sonucu belirlenir. Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları, birden fazla mikro girişimcinin bir araya gelerek oluşturdukları gruplara, grubu oluşturan her bir mikro girişimcinin müteselsil kefaletini sağlamak şartıyla kredi kullandırabilir. Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına verilecek kredilerin tutarı ve kredinin teminatı, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarınca değerlendirilerek belirlenir.

Mikro finans kuruluşu tarafından kullanılan kredi toplamı özkaynaklarını aşamaz. Bir mikro finans kuruluşu tarafından kullanılacak toplam kredi miktarı, bir mikro girişimci için özkaynaklarının yüzde ikisini, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu için özkaynaklarının yüzde onunu aşamaz.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları, kredileri ile diğer alacaklarından doğmuş veya doğması beklenen, ancak miktarı kesin olarak belli olmayan zararlarını karşılamak amacıyla, genel ve özel nitelikte karşılık ayırmak zorundadırlar. Karşılık ayrılacak kredi ve alacakların nitelikleri ile karşılıklara ilişkin esas ve usuller Kurulca düzenlenir. Ayrılan özel karşılıkların tamamı, ayrıldıkları yılda kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak kabul edilir.

Mevduat kabulü

Madde 8- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarına, talepleri ve Kurumca uygun görülmesi halinde, Kurulun en az beş üyesinin aynı yöndeki oyuyla alınan kararla mevduat kabul etme izni verilir. Mevduat kabul etme izni için Kuruma yapılacak başvurularda ve başvuruda aranacak bilgi ve belgeler ile mevduat kabul etme izninin verilmesine ilişkin esas ve usuller Kurulca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının, özkaynaklarına göre kabul edebilecekleri toplam mevduatın azami sınırı, özkaynaklarının iki katını geçmemek üzere her bir mevduat kabul eden mikro finans kuruluşu için Kurumca belirlenir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları, gerçek kişiler tarafından bu nam altında açtırılan ve ticari işlemlere konu olmayan tasarruf mevduatını, diğer mevduat hesaplarından ayırmak ve mevduat hesaplarını, Kurumca belirlenecek vade ve türlerine göre tasnif etmek zorundadırlar.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun rehinlere ve 818 sayılı Borçlar Kanununun alacağın devir ve temlikine ilişkin hükümleri ile diğer kanunların verdiği yetkiler ve koyduğu yükümlülükler saklı kalmak şartıyla, mevduat sahiplerinin mevduatlarını geri alma hakları hiçbir suretle sınırlandırılmaz. Mevduat sahibi ile mevduat kabul eden mikro finans kuruluşu arasında vade ve ihbar süresi hakkında kararlaştırılan şartlar saklıdır.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarınca kabul edilen mevduat, 4389 sayılı Bankalar Kanununun 15 inci maddesinin (6) numaralı fıkrası ile düzenlenen mevduat sigortası kapsamında değildir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları, nezdlerinde veya yurt içindeki bankalarda ya da özel finans kurumlarında, kabul ettikleri mevduatın yüzde onbeşine karşılık gelen tutarda Devlet iç borçlanma senedi veya nakit olarak likidite bulundurmak zorundadır.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları nezdindeki her türlü mevduat, emanet ve alacaklardan en son talep, işlem veya mudinin herhangi bir şekilde yazılı talimatı tarihinden başlayarak, on yıl içinde aranmayanlar zamanaşımına uğrar. Zamanaşımına uğrayan mevduat, emanet ve alacaklar Hazineye gelir kaydedilir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının yapamayacakları iş ve işlemler
Madde 9- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları, bu Kanunda belirlenen faaliyet konusu dışında, hiçbir ticari ve sınai faaliyette bulunamaz. Bu çerçevede mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları;

- a) Mikro girişimciler ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları dışında hiçbir gerçek ya da tüzel kişiye aynı ya da nakdi kredi veremez,
- b) Kredi kartı çıkaramaz, çekle işleyen hesap açamaz, çek karnesi veremez,
- c) Yabancı para üzerinden kredi veremez,
- d) Ortaklık kuramaz, kurulmuş ortaklıklarda pay sahibi olamaz.
- e) İhtiyaçları için Kurumca izin verilen sayı ve büyüklüğün üstünde gayrimenkul edinemez.

Alacaklardan dolayı edinilen ortaklık payları, emtia ve gayrimenkuller ile 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine göre, sermaye piyasası araçları ihracı bu maddeye göre yasak kapsamında değerlendirilmez.

Alacaklardan dolayı edinilen ortaklık payları, gayrimenkul ve emtianın elden çıkartılmasına ilişkin esas ve usuller, Kurumca çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında yazılı sözleşme zorunluluğu

Madde 10- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının, mikro girişimciler ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları ile olan kredi ilişkisini düzenleyen sözleşmelerin geçerliliği yazılı şekle tabidir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının, müşterileri ile imzalayacağı sözleşmenin bir örneği ile birlikte, sözleşme hükümleri hakkında Kurumca istenildiğinde detaylı bilgi vermeleri zorunludur. Sözleşme hükümleri açık, anlaşılır ve kolaylıkla okunabilecek boyutlarda düzenlenir. Sözleşmede temerrüt dahil her türlü faiz oranı, yaptırım, ücret ve komisyon gibi parasal yükümlülüklerle ilişkin hükümler ile sözleşmenin yenilenmesi ve feshine ilişkin hususlar taraflarca kolayca anlaşılabilirlik belirli esaslara bağlanır. Müşterilerden sözleşmede yer alanlar dışında; faiz, komisyon veya masraf gibi adlar altında hiçbir şekil ve suretle ödeme talebinde bulunulamaz. Taraflar arasında akdedilen sözleşmede öngörülen şartlar, sözleşme süresi içerisinde müşteri aleyhine değiştirilemez.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında hesap ve kayıt düzeni, mali tablolar, denetim

Madde 11- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları, kanuni zorunluluklar dışında hesap ve kayıtları ile mali tablolarını, Kurumca belirlenecek esas ve usullere uygun şekilde tutmak, yayımlamak ve ilgili mercilere göndermekle yükümlüdür.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının, genel kurullarına sunacakları mali tablolarının, Kurumca belirlenecek esas ve usuller dahilinde bankalarda denetim yetkisi almış bağımsız denetim kuruluşlarınca denetlenmesi şarttır.

Kurul, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının mali bünyeleri ve kaynaklarının kullanımı ile ilgili standart oranları ve bu oranların gerekli görüldüğü takdirde yayımlanmasına ilişkin esas ve usulleri tespiti yetkilidir. Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları tespit edilecek oranlara uymak zorundadır.

Kurum, bu Kanunun uygulanmasını izlemek amacıyla mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarından belirleyeceği esaslar ve örneklerle uygun her türlü bilgi, belge, cetvel ve rapor istemeye yetkilidir. Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları, bunları Kuruma tevdi etmekle yükümlüdür.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının her türlü işlemlerinin denetimi, varlıkları, alacakları, özkaynakları, borçları, kar ve zarar hesapları arasındaki ilgi ve dengelerin ve mali bünyeyi etkileyen diğer tüm unsurların tespit ve tahlili ile bu kapsamdaki inceleme ve soruşturmalar Kurum tarafından yapılır.

Bankalar Yeminli Murakıpları ve yardımcıları mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları ile bunlarla ilgili diğer gerçek ve tüzel kişilerden bu Kanun hükümleri ile ilgili görecekları bütün bilgileri istemeye, bunların tüm defter, kayıt ve belgelerini incelemeye yetkili olup, bilgi istenenler de istenilen bilgileri vermekle, defter, kayıt ve belgeleri incelemeye hazır bulundurmakla yükümlüdürler. Kamu kurum ve kuruluşları, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve benzeri kuruluşlar ile Risk Merkezi, görevleriyle ilgili olarak istenecek her türlü bilgiyi gizli de olsa Bankalar Yeminli Murakıpları ve yardımcılarına vermek zorundadırlar.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının faaliyet izninin kaldırılması

Madde 12- Kurumca aşağıdaki durumlardan bir veya birkaçının varlığının tespiti halinde Kurul, bir mevduat kabul eden mikro finans kuruluşuna verilen faaliyet iznini, en az beş üyesinin aynı yöndeki oyuyla alınan kararla kaldırmaya yetkilidir.

- a) Yükümlülüklerini vadesinde yerine getirememesi,
- b) Yükümlülüklerinin toplam tutarının varlıklarının toplam tutarını aşması,
- c) Faaliyetine devamının mevduat sahiplerinin hakları bakımından tehlike arz etmesi,
- d) 8 inci maddede belirlenen sınırların aşıldığının tespiti halinde Kurumca verilecek süre içinde aşımın giderilmemesi,
- e) 9 uncu maddeye göre yasaklanan faaliyetlerde bulunulduğunun tespiti halinde Kurumca verilecek süre içinde bu faaliyetlerini tasfiye etmemesi,
- f) 11 inci maddede yer alan yükümlülüklerle uymadığının tespiti halinde Kurumca verilecek süre içinde uyumsuzluğun giderilmemesi,
- g) Kara paranın aklanmasının önlenmesine ilişkin mevzuata aykırı fiillerin tespiti.

Faaliyet izni kaldırılan mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları genel hükümlere göre tasfiye edilir. Tasfiye halinde, tasarruf mevduatı sahiplerinin alacakları öncelikli olarak ödenir. Kurum, tasfiye işlemlerini denetlemeye ve ilgililerden gerekli göreceği her türlü bilgi ve belgeyi istemeye yetkilidir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunun yönetim kurulu başkan ve üyeleri, denetçileri ile genel müdür, genel müdür yardımcıları ve imzaları mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunu ilzam eden memurlarının, kanuna aykırı karar ve işlemleriyle mevduat kabul eden mikro finans kuruluşu hakkında bu madde hükümlerinin uygulanmasına neden olduklarının tespiti halinde, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşuna verdikleri zararlar sınırlı olmak üzere, bunların şahsî sorumlulukları yoluna gidilerek Kurul kararına istinaden ve genel hükümler uyarınca, oluşacak tasfiye kurulunun talebi üzerine şahsen iflaslarına mahkemece karar verilebilir. Bu karar ve işlemler, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunun yönetim ve denetimini elinde bulunduran ortaklara menfaat temini amacıyla yapıldığı takdirde, menfaat temin eden ortaklar hakkında da temin ettikleri menfaat üzerinden aynı hüküm uygulanır.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarına uygulanacak idari para cezaları

Madde 13- Kurul kararıyla ve gerekçesi belirtilmek suretiyle, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarına, bu Kanunun;

- a) 4 üncü maddesi hükümlerine aykırılık halinde beş milyar lira,
- b) 5 inci maddesinin ikinci fıkrasına aykırı şekilde atama yapılması veya üçüncü fıkrasında belirtilen kişilerin yasaklanan görevlerde çalıştırılması halinde on milyar lira ve cezanın tebliğ tarihinden itibaren on iş günü içinde aykırılığın giderilmemesi halinde, bu sürenin bitiminden itibaren geçen her gün için verilmiş olan cezanın yüzde onu tutarında,
- c) 6 ncı maddesine aykırı şekilde şube açılması halinde sekiz milyar lira,
- d) 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasındaki kredi sınırlarına uyulmaması halinde beş milyar liradan az olmamak üzere, aykırılık oluşturan tutarın yüzde onu tutarında,
- e) 7 nci maddesinin dördüncü fıkrasına göre, ayrılması gereken karşılıkların tesis edilmemesi halinde üç milyar liradan az olmamak üzere, ayrılması gereken karşılık tutarının binde ikisi; üç aydan az olmamak üzere Kurumca verilecek süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde ise tesis edilmeyen karşılık tutarının yüzde üçü tutarında,
- f) 8 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki sınıra uyulmaması halinde on milyar liradan az olmamak üzere aykırılık oluşturan tutarın yüzde biri tutarında,
- g) 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasındaki yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde iki milyar lira,
- h) 8 inci maddesinin altıncı fıkrasındaki yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde üç milyar liradan az olmamak üzere, bulundurulması gereken tutarın binde ikisi; üç aydan az olmamak üzere Kurumca verilecek süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde ise bulundurulması gereken tutarın yüzde üçü tutarında,
- i) 11 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarına aykırılık halinde on milyar lira,

idari para cezası uygulanabilir.

İdari para cezalarının uygulanmasından önce ilgili mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunun savunması alınır. Savunma istendiğine ilişkin yazının tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde savunma verilmemesi halinde savunma hakkından feragat edildiği kabul edilir.

İdari para cezalarının verilmesini gerektiren fiillerin tekrarı halinde, süreli ve oransal cezalar hariç olmak üzere, verilen para cezası iki katı, ikinci ve müteakip tekrarlarında üç katı artırılarak uygulanır. Bu cezaların verildiği tarihten itibaren iki yıl içinde idari para cezası verilmesini gerektiren aynı fiil işlenmediği takdirde, önceki cezalar tekrarda esas alınmaz. Verilen idari para cezalarına dair kararlar ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir ve Kurumun bildirim üzerine 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre Maliye Bakanlığınca tahsil olunur.

Bu maddeye göre ceza uygulama hakkı, aykırılığın vuku bulduğu tarihten itibaren beş yıllık zamanaşımına tabidir. Adli ceza gerektiren fiiller için ayrıca idari para cezası uygulanmaz.

6 ncı maddeye aykırı şekilde şube açılması halinde birinci fıkranın (c) bendi hükmü uygulanmakla birlikte bunlar Kurumun talebi üzerine valiliklerce geçici veya sürekli olarak kapatılabilir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarına uygulanacak adli cezalar

Madde 14- Bu Kanuna göre alınması gereken izinleri almaksızın, mikro girişimcilere finansman sağlama faaliyetleri ile uğraşan veya ticaret unvanları, her türlü belgeleri, ilan ve reklamları veya kamuoyuna yaptıkları açıklamalarda mevduat kabul eden mikro finans kuruluşu adını kullanan, mikro girişimcilere finansman faaliyetinde bulundukları izlenimini verecek söz ve deyimleri kullanan gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevlileri, fiile katılma derecelerine göre, üç yıldan beş yıla kadar hapis ve onbeş milyar liradan yirmibeş milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar. Ayrıca, Kurulun talebi üzerine, bu suçları işleyen kişilerin işyerlerinin sürekli veya bir yılı geçmemek üzere geçici olarak kapatılmasına, ilan ve reklamlarının durdurulması veya toplatılmasına mahkemece karar verilir.

8 inci maddenin dördüncü fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, mevduat sahiplerinin mevduatlarını geri almalarını kasıtlı olarak engelleyen mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının görevli veya ilgili mensupları altı aydan iki yıla kadar hapis ve beş milyar lira ağır para cezası ile cezalandırılır.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşu yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile diğer mensupları, görevleri dolayısıyla kendilerine tevdi olunan veya muhafazaları, denetim veya sorumlulukları altında bulunan mevduat kabul eden mikro finans kuruluşuna ait para veya sair varlıkları zimmetlerine geçirirlerse, altı yıldan oniki yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılacakları gibi, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunun uğradığı zararı tazmine mahkum edilirler. Bu fıkra da gösterilen suç, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunu aldatacak ve fiilin açığa çıkmamasını sağlayacak her türlü hileli faaliyette bulunmak suretiyle işlenmişse, faile oniki yıldan aşağı olmamak üzere, ağır hapis ve meydana gelen zararın üç katı kadar ağır para cezası verilir. Ayrıca, meydana gelen zararın ödenmemesi halinde, mahkemece re'sen ödettirilmesine hükmolunur. Zararın kovuşturma yapılmadan önce tamamıyla ödenmiş olması halinde cezaların yarısı, ödeme hükmünden önce gerçekleştirilmiş ise, üçte bir oranında indirilir.

Bu Kanunda gösterilen yetkili mercilerin ve denetim görevlilerinin istedikleri bilgi ve belgeleri vermeyen ya da denetim görevlilerinin görevlerini yapmalarına engel olan gerçek kişilerle tüzel kişilerin görevli ve ilgilileri bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş milyar liradan onbeş milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının, bu Kanunda gösterilen merciler ile denetim görevlilerine, mahkemelere ve diğer kamu kurumlarına hitaben düzenledikleri belgeler ile yayımladıkları belgelerde yapılan gerçeğe aykırı beyanlardan, işlemlerin kayıt dışı bırakılmasından veya gerçek mahiyetlerine uygun düşmeyen şekilde muhasebeleştirilmesinden dolayı, bunları veya bunların düzenlenmesine esas olan her türlü belgeleri imza edenler görev ve ilgilerine ve fiile katılma derecelerine göre, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve onbeş milyar liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Bu Kanunun uygulanmasında ve uygulanmasının denetiminde görev alanlar, görevleri sırasında öğrendikleri mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları ve müşterilerine ait sırları, bu Kanuna ve özel kanunlarına göre yetkili olanlardan başkasına açıklayamazlar ve kendi yararlarına kullanamazlar. Bu yükümlülük, görevden ayrılmalarından sonra da devam eder. Bu yükümlülüğe uymayan kimseler hakkında, bir yıldan üç yıla kadar ağır hapis ve on milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezasına hükmolunur.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının mensupları ve diğer görevlileri, sıfat ve görevleri dolayısıyla öğrendikleri mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarına veya müşterilerine ait sırları bu konuda kanunen açıkça yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamazlar. Bu yükümlülük, görevden ayrılmalarından sonra da devam eder. Bu madde hükmüne aykırı davrandığı tespit edilen kişiler hakkında, bir yıldan üç yıla kadar ağır hapis ve beş milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezasına hükmolunur.

Altıncı ve yedinci fıkralarda yazılı kişiler, sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklarlarsa, üç yıldan beş yıla kadar ağır hapis cezasına ve onbeş milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkum edilmekle birlikte, fiilin önemine göre, bu Kanun kapsamına giren kuruluşlarda görev yapmaları geçici veya sürekli olarak yasaklanır.

Bu Kanuna göre, suç teşkil eden hareket ve fiiller başka kanunlara göre de cezayı gerektirdiği takdirde, failleri hakkında en ağır cezayı gerektiren kanun maddesi uygulanır. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun sorumluluğu gerektiren hükümleri saklıdır.

Bu Kanunda belirtilen cezalara ilişkin suçlardan dolayı kovuşturma yapılması, Kurumun Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı başvuruda bulunmasına bağlıdır. Bu başvuru ile Kurum aynı zamanda müdahil sıfatını kazanır. Cumhuriyet savcıları kovuşturmaya yer olmadığına karar verirlerse, Kurum, 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre kendisine tebliğ edilecek bu kararlara karşı itiraza yetkilidir. Bu maddenin üçüncü, yedinci ve sekizinci fıkralarında yazılı suçlardan dolayı ilgili kişi ve kuruluşların dava açma hakkı saklıdır. Bu maddeye göre açılacak davalar, ilgili mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunun merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemelerde 3005 sayılı Meşhud Suçların Muhakeme Usulü Kanunu hükümlerine göre görülür. Para cezalarında tüzel kişilerin sorumluluğu 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 65 inci maddesine göre tayin olunur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mevduat Kabul Etmeyen Mikro Finans Kuruluşları

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları

Madde 15- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının kurulmasına Kurul kararı ile izin verilir. Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının faaliyete geçmeleri için, bir asgari sermaye şartı aranmaz.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının, yönetmelikte belirtilen büyüklüklerine göre, anonim şirket veya limited şirket şeklinde kurulması, ana sözleşmelerinin bu Kanun hükümlerine uygun olması, kurucularının;

- a) Müflis veya konkordato ilan etmiş olmaması,
 - b) Tasfiyeye tabi tutulan bankerler, bankalar, sigorta şirketleri ile para ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kurumlarda ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen bankalarda doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on ve daha fazla oranda pay sahibi olmaması,
 - c) Hakkında 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14 üncü maddesi uyarınca işlem yapılmakta olan bir bankada doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on ve daha fazla oranda veya bu oranın altında olsa dahi yönetim veya denetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren pay sahibi olmaması,
 - d) Taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar bile, ağır hapis veya beş yıldan fazla hapis cezasıyla cezalandırılmamış olması ve 4389 sayılı Bankalar Kanununun 22 nci maddesi ile 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine muhalefet yahut basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, kara para aklama veya Devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı veya iştirak suçlarından dolayı hüküm giymiş bulunmaması,
- şarttır.

Siyasi partiler, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında hiçbir şekil ve surette doğrudan ya da dolaylı olarak pay sahibi olamazlar. Bu yasak basın, yayın, televizyon ve radyo kuruluşları, bu kuruluşlarda doğrudan veya dolaylı olarak pay sahibi olanlar ile bunlarla 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 245 inci maddesinin (3) numaralı bendinde yazılı derecelerde akrabalığı bulunan kimseler ve basın, yayın, televizyon ve radyo kuruluşlarında ücret veya sair adlar altında yapılan ödemelerle istihdam edilenler bakımından da uygulanır.

2908 sayılı Dernekler Kanunu hükümlerine göre kurulan ve faaliyet gösteren dernekler, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununa göre kurulan ve faaliyet gösteren vakıflar ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu hükümlerine göre kurulan kooperatifler ve birlikler Kurumdan izin almak kaydıyla, mikro girişimcilere finansman sağlamak üzere mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu kurabilirler.

Sendikalar, meslek kuruluşları, yerel yönetimler ve bunlar tarafından kurulan veya bunların doğrudan veya dolaylı olarak pay sahibi olduğu kuruluş ve şirketler, munzam ve emeklilik sandıkları da mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu kurabilirler. Faaliyet izninin verilmesine ilişkin esas ve usuller Kurulca düzenlenir. İzin verilmesine esas teşkil eden şartların kaybedilmesi halinde, verilen izin aynı usulde kaldırılır ve ilgili mercilere bildirilir. Bu kapsamdaki faaliyetler bu Kanun hükümlerine tabi değildir.

Bu kuruluşlar, mikro girişimcilere finansman sağlama faaliyetleri ile ilgili olarak, Kurumun belirleyeceği esas ve örneklerle uygun olarak isteyeceği her türlü bilgi, belge, cetvel, rapor ve mali tabloyu Kuruma tevdi etmekle yükümlüdür.

Bu kuruluşların mikro girişimcilere finansman sağlama faaliyetleri hakkında, yılda bir kez yönetmelikte belirlenen esaslar çerçevesinde, büyüklüklerine göre serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavir tarafından düzenlenecek denetim raporu, her yılın mart ayı sonuna kadar Kuruma tevdi edilir.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarınca yurt içinde veya yurt dışında yerleşik gerçek veya tüzel kişilerden, Kurumdan izin alınması kaydıyla sağlanan, herhangi bir şarta bağlı olmayan ve geri ödenme talebi bulunmayan bağış niteliğindeki kaynaklar, özkaynaklar hesabında yer alır.

Kurulmuş olan mevduat kabul etmeyen bir mikro finans kuruluşunun faaliyete geçmek için Kuruldan ayrıca mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu faaliyet izni" alması şarttır.

Faaliyet izni için, Kuruma yapılacak başvurulara ve başvuruda aranacak bilgi ve belgeler ile faaliyet izninin verilmesine ilişkin esas ve usuller Kurulca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Kuruluşa ilişkin izinler, izin tarihinden itibaren bir yıl içinde faaliyete geçilmemesi halinde geçersiz olur.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının anasözleşme ve ortak değişiklikleri, hisse devirleri

Madde 16- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının ana sözleşme ve ortak değişiklikleri ile hisse devirlerine ilişkin hususlarda 4 üncü madde hükümlerine uyum ve Kurumun izni aranır.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının yönetim organları

Madde 17- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının yönetim organları, ana sözleşmelerinde belirtilen esaslara uygun olarak belirlenir.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında şubeler

Madde 18- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının şube açması ve şubelerin faaliyete geçmesi Kurumun iznine tabidir.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında krediler

Madde 19- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları, yönetim kurulu kararı ile mikro girişimcilere kredi kullanabilir. Yönetim kurulu, bu yetkisini belirleyeceği esaslar çerçevesinde genel müdürlüğe veya şubelere devredebilir. Yetki devri, yönetim kurulunun sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

Bir mikro girişimciye kullanılacak kredi miktarı ve şartları, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu ile mikro girişimci arasındaki mutabakat sonucu belirlenir.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları; birden fazla mikro girişimcinin bir araya gelerek oluşturdukları gruplara da tarafların mutabık kaldıkları şartlarla kredi kullandırabilir.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının yapamayacakları iş ve işlemler

Madde 20- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları, bu Kanunda belirlenen faaliyet konusu dışında hiçbir ticari ve sınai faaliyette bulunamaz. Bu çerçevede mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları;

- a) Mikro girişimciler dışında hiçbir gerçek ya da tüzel kişiye ayni ya da nakdi kredi veremez,
- b) Kredi kartı çıkaramaz, çekle işleyen hesap açamaz, çek kamesi veremez,
- c) Yabancı para üzerinden kredi veremez,
- d) İhtiyaçları için Kurumca izin verilen sayı ve büyüklüğün üstünde gayrimenkul edinemez,
- e) Ortaklık kuramaz, kurulmuş ortaklıklarda pay sahibi olamaz.

Alacaklardan dolayı edinilen ortaklık payları, emtia ve gayrimenkuller ile 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine göre, sermaye piyasası araçları ihracı bu maddeye göre yasak kapsamında değerlendirilmez.

Alacaklardan dolayı edinilen ortaklık payları, gayrimenkul ve emtianın elden çıkartılmasına ilişkin esas ve usuller Kurumca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında yazılı sözleşme zorunluluğu

Madde 21- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının mikro girişimciler ile olan kredi ilişkisini düzenleyen sözleşmelerin geçerliliği yazılı şekle tabidir.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının, müşterileri ile imzalayacağı sözleşmenin bir örneği ile birlikte, sözleşme hükümleri hakkında Kurumca istendiğinde detaylı bilgi verilmesi zorunludur. Sözleşme hükümleri açık, anlaşılır ve kolaylıkla okunabilecek boyutlarda düzenlenir. Sözleşmede hizmet maliyeti veya temerrüt dahil her türlü faiz oranı, yaptırım, ücret ve komisyon gibi parasal yükümlülüklerle ilişkin hükümler ile sözleşmenin yenilenmesi ve feshine ilişkin hususlar taraflarca kolayca anlaşılabilirlik belirlenir.

Müşterilerden sözleşmede yer alanlar dışında; faiz, komisyon, hizmet maliyeti veya masraf gibi adlar altında hiçbir şekil ve suretle ödeme talebinde bulunulamaz. Taraflar arasında akdedilen sözleşmede öngörülen şartlar, sözleşme süresi içerisinde müşteri aleyhine değiştirilemez.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında hesap ve kayıt düzeni, mali tablolar, denetim

Madde 22- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının, kanuni zorunluluklar dışında hesap ve kayıtları ile mali tablolarını Kurulca belirlenecek esas ve usullere uygun şekilde tutmak, yayımlamak ve ilgili mercilere göndermekle yükümlüdürler.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının mali tablolarının, Kurumca çıkarılacak yönetmelikle belirlenecek esaslara uygun olarak büyüklüklerine göre serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavir tarafından denetlenmesi şarttır.

Kurul, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının mali bünyeleri ve kaynaklarının kullanımı ile ilgili standart oranları ve bu oranların gerekli görüldüğü takdirde yayımlanmasına ilişkin esas ve usulleri tespiti yetkilidir. Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları tespit edilecek oranlara uymak zorundadır.

Kurum, bu Kanunun uygulanmasını izlemek amacıyla mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarından, belirleyeceği esaslar ve örneklerle uygun her türlü bilgi, belge, cetvel ve rapor istemeye yetkilidir. Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları bunları Kuruma tevdi etmekle yükümlüdür.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının her türlü işlemlerinin denetimi, varlıkları, alacakları, özkaynakları, borçları, kar ve zarar hesapları arasındaki ilgi ve dengelerin ve mali bünyeyi etkileyen diğer tüm unsurların tespit ve tahlili ile bu kapsamdaki inceleme ve soruşturmalar Kurum tarafından yapılır.

Bankalar Yeminli Murakıpları ve yardımcıları; mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları ile bunlarla ilgili diğer gerçek ve tüzel kişilerden bu Kanun hükümleri ile ilgili görecekları bütün bilgileri istemeye, bunların tüm defter, kayıt ve belgelerini incelemeye yetkili olup, bilgi istenenler de istenilen bilgileri vermekle; defter, kayıt ve belgeleri incelemeye hazır bulundurmakla yükümlüdürler. Kamu kurum ve kuruluşları, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve benzeri kuruluşlar ile Risk Merkezi, görevleriyle ilgili olarak istenecek her türlü bilgiyi gizli de olsa, Bankalar Yeminli Murakıpları ve yardımcılarına vermek zorundadırlar.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında faaliyet izninin kaldırılması

Madde 23- Kurumca aşağıdaki durumlardan bir veya birkaçının varlığının tespiti halinde Kurul, bir mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşuna verilen faaliyet iznini Kurul kararıyla kaldırmaya yetkilidir.

- a) Yükümlülüklerini vadesinde yerine getirememesi,
- b) Yükümlülüklerinin toplam tutarının varlıklarının toplam tutarını aşması,
- c) 20 nci maddeye göre yasaklanan faaliyetlerde bulunulduğunun tespiti halinde, Kurumca verilecek süre içinde bu faaliyetlerini tasfiye etmemesi,
- d) 22 nci maddede yer alan yükümlülüklerle uymadığının tespiti halinde, Kurumca verilecek süre içinde uyumsuzluğun giderilmemesi,
- e) Kara paranın aklanmasının önlenmesine ilişkin mevzuata aykırı fiillerin tespiti.

Faaliyet izni kaldırılan mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları, genel hükümlere göre tasfiye edilir. Kurum, tasfiye işlemlerini denetlemeye ve ilgililerden gerekli göreceği her türlü bilgi ve belgeyi istemeye yetkilidir.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşunun yönetim kurulu başkan ve üyeleri, denetçileri ile genel müdür, genel müdür yardımcıları ve imzaları mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşunu ilzam eden memurlarının kanuna aykırı karar ve işlemleriyle mikro finans kuruluşu hakkında bu madde hükümlerinin uygulanmasına neden olduklarının tespiti halinde, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşuna verdikleri zararlarla sınırlı olmak üzere, bunların şahsi sorumlulukları yoluna gidilerek Kurul kararına istinaden ve genel hükümler uyarınca oluşacak tasfiye kurulunun talebi üzerine, şahsın iflasına mahkemece karar verilebilir.

Bu karar ve işlemler mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşunun yönetim ve denetimini elinde bulunduran ortaklara menfaat temini amacıyla yapıldığı takdirde, menfaat temin eden ortaklar hakkında da temin ettikleri menfaat üzerinden aynı hüküm uygulanır.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına uygulanacak idari para cezaları

Madde 24- Kurul kararıyla ve gerekçesi belirtilmek suretiyle mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına, bu Kanunun;

- a) 16 ncı maddesi hükümlerine aykırılık halinde üç milyar lira,
 - b) 18 inci maddesine aykırı şekilde şube açılması halinde beş milyar lira,
 - c) 22 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarına aykırılık halinde beş milyar lira,
- idari para cezası uygulanabilir.

İdari para cezalarının uygulanmasından önce, ilgili mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşunun savunması alınır. Savunma istendiğine ilişkin yazının tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde savunma verilmemesi halinde, savunma hakkından feragat edildiği kabul edilir.

İdari para cezalarının verilmesini gerektiren fiillerin tekrarı halinde, verilen para cezası iki katı, ikinci ve müteakip tekrarlarda üç katı artırılarak uygulanır. Bu cezaların verildiği tarihten itibaren iki yıl içinde idari para cezası verilmesini gerektiren aynı fiil işlenmediği takdirde, önceki cezalar tekrarda esas alınmaz. Verilen idari para cezalarına dair kararlar ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir ve Kurumun bildirim üzerine 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre Maliye Bakanlığınca tahsil olunur.

Bu maddeye göre ceza uygulama hakkı, aykırılığın vuku bulduğu tarihten itibaren beş yıllık zamanaşımına tabidir. Adli ceza gerektiren fiiller için ayrıca idari para cezası uygulanmaz.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına uygulanacak adli cezalar

Madde 25- Bu Kanuna göre, alınması gereken izinleri almaksızın mikro girişimcilere finansman sağlama faaliyetleriyle uğraşan veya ticaret unvanları, her türlü belgeleri, ilan ve reklamları veya kamuoyuna yaptıkları açıklamalarda mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu adını kullanan, mikro girişimcilere finansman faaliyetinde bulundukları izlenimini oluşturacak söz ve deyimleri kullanan gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevlileri, fiile katılma

derecelerine göre, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş milyar liradan on milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Ayrıca, Kurulun talebi üzerine, bu suçları işleyen kişilerin işyerlerinin sürekli veya bir yılı geçmemek üzere geçici olarak kapatılmasına, ilan ve reklamlarının durdurulması veya toplatılmasına mahkemece karar verilir

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile diğer mensupları görevleri dolayısıyla kendilerine tevdi olunan veya muhafazaları, denetim veya sorumlulukları altında bulunan mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşuna ait para veya sair varlıkları zimmetlerine geçirirlerse, altı yıldan oniki yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılacakları gibi, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşunun uğradığı zararı tazmine mahkum edilirler.

Üçüncü fıkra da gösterilen suç, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşunu aldatacak ve fiilin açığa çıkmamasını sağlayacak her türlü hileli faaliyette bulunmak suretiyle işlenmiş ise, faile oniki yıldan aşağı olmamak üzere ağır hapis ve meydana gelen zararın üç katı kadar ağır para cezası verilir. Ayrıca, meydana gelen zararın ödenmemesi halinde, mahkemece re'sen ödettilmesine hükümlenir. Zararın kovuşturma yapılmadan önce, tamamıyla ödenmiş olması halinde cezaların yarısı, ödeme hükümden önce gerçekleştirilmiş ise üçte bir oranında indirilir.

Bu Kanunda gösterilen yetkili mercilerin ve denetim görevlilerinin istedikleri bilgi ve belgeleri vermeyen ya da denetim görevlilerinin görevlerini yapmalarına engel olan gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevli ve ilgilileri bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş milyar liradan onbeş milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının bu Kanunda gösterilen merciler ile denetim görevlilerine, mahkemelere ve diğer resmi dairelere hitaben düzenledikleri belgeler ile yayımladıkları belgelerde yapılan gerçeğe aykırı beyanlardan, işlemlerin kayıt dışı bırakılmasından veya gerçek mahiyetlerine uygun düşmeyecek şekilde muhasebeleştirilmesinden dolayı, bunları veya bunların düzenlenmesine esas olan her türlü belgeleri imza edenler, görev ve ilgilerine ve fiile katılma derecelerine göre, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve onbeş milyar liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Bu Kanunun uygulanmasında ve uygulanmasının denetiminde görev alanlar, görevleri sırasında öğrendikleri mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları ve müşterilerine ait sırları, bu Kanuna ve özel kanunlarına göre yetkili olanlardan başkasına açıklayamazlar ve kendi yararlarına kullanamazlar.

Bu yükümlülük görevden ayrılmalardan sonra da devam eder. Bu yükümlülüğe uymayan kimseler hakkında, bir yıldan üç yıla kadar ağır hapis ve on milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezasına hükümlenir.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının mensupları ve diğer görevlileri, sıfat ve görevleri dolayısıyla öğrendikleri mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına veya müşterilerine ait sırları, bu konuda kanunen açıkça yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamazlar. Bu yükümlülük görevden ayrılmalardan sonra da devam eder. Bu madde hükmüne aykırı davrandığı tespit edilen kişiler hakkında bir yıldan üç yıla kadar ağır hapis ve beş milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezasına hükümlenir.

Beşinci ve altıncı fıkralarda yazılı kişiler, sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklarlarsa, üç yıldan beş yıla kadar ağır hapis cezasına ve onbeş milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkum edilmekle birlikte, fiilin önemine göre, bu Kanun kapsamına giren kuruluşlarda görev yapmaları geçici veya sürekli olarak yasaklanır.

Bu Kanuna göre suç teşkil eden hareket ve fiiller başka kanunlara göre de cezayı gerektirdiği takdirde, failleri hakkında en ağır cezayı gerektiren kanun maddesi uygulanır. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun sorumluluğu gerektiren hükümleri saklıdır.

Bu Kanunda belirtilen cezalara ilişkin suçlardan dolayı kovuşturma yapılması, Kurumun Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı başvuruda bulunmasına bağlıdır. Bu başvuru ile Kurum aynı zamanda müdahil sıfatını kazanır. Cumhuriyet savcıları kovuşturmayla yer olmadığına karar verilerse, Kurum, 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre kendisine tebliğ edilecek bu kararlara karşı itiraza yetkilidir.

İkinci, altıncı ve yedinci fıkralarda yazılı suçlardan dolayı ilgili kişi ve kuruluşların dava açma hakkı saklıdır. Bu maddeye göre açılacak davalar, ilgili mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşunun merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemelerde 3005 sayılı Meşhud Suçların Muhakeme Usulü Kanunu hükümlerine göre görülür. Para cezalarında tüzel kişilerin sorumluluğu, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 65 inci maddesine göre tayin olunur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Diğer Hükümler

Bankalar ve özel finans kurumları ile ilgili hükümler

Madde 26 - Mikro girişimcilere bu Kanun hükümleri ile öngörüldüğü şekilde finansman sağlayan ve 4389 sayılı Bankalar Kanunu hükümlerine göre faaliyet gösteren bankalar ile özel finans kurumlarına, mikro girişimcilere finansman sağlama faaliyetleriyle sınırlı olmak kaydıyla, bu Kanunun 31, 32, 33 ve 34 üncü maddelerinde yer alan hükümler aynen uygulanır.

Mikro Finans Kuruluşları Birliği

Madde 27- Mikro finans alanında faaliyet gösteren mevduat kabul eden ve etmeyen kuruluşların üye olduğu ve Kurulca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde kurulan ve faaliyete geçen Mikro Finans Kuruluşları Birliği oluşturulur.

Mikro Finans Güvence Fonu

Madde 28- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarındaki mevduat hesaplarının sigorta edilebilmesi amacıyla, Kurulca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde mikro finans kuruluşları mevduatlarına ilişkin Mikro Finans Güvence Fonu oluşturulur.

Mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşlarında parasal tutarlar

Madde 29- Bu Kanundaki parasal sınır ve oranlardanher biri, her yıl kısmen ya da tamamen, Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan toptan eşya fiyatları endeksinin iki katının gerektirdiği miktar ve sınırları geçmemek üzere Kurul kararıyla artırılabilir.

Diğer kanunların uygulanması

Madde 30- Mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşları hakkında 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 40 ıncı maddesi hükümleri uygulanmaz.

Bu kanunda hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler uygulanır.

Madde 31- 3/6/1949 tarihli ve 5422 Kurumlar Vergisi Kanununun 7 inci maddesinin sonuna aşağıdaki bent eklenmiştir.

“ 26. Faaliyetlerinden elde ettikleri karları, sermayelerine ilave eden ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları.”

Madde 32- 8/6/1959 tarihli ve 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“m) Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarınca Mikro Finans Kuruluşları Hakkında Kanun hükümlerine göre sağlanan bağışlar.”

Madde 33- 13/7/1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 29 uncu maddesine aşağıdaki bent eklenmiştir.

“ v) Mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşlarının, Mikro Finans Kuruluşları Hakkında Kanun kapsamında yaptıkları işlemlerden sağladıkları paralar ile bankalar ve özel finans kurumlarının anılan Kanunda öngörülen şekilde sağladıkları finansman hizmetleri dolayısıyla aldıkları paralar.”

Madde 34- 1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (2) sayılı tablonun “IV- Ticari ve medeni işlerle ilgili kağıtlar” bölümüne aşağıdaki bent eklenmiştir.

“ 31. Mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşlarının, Mikro Finans Kuruluşları Hakkında Kanun kapsamında yaptıkları işlemler dolayısıyla düzenlenen kağıtlar ile bankalar ve özel finans kurumlarının anılan Kanunda öngörülen şekilde sağladıkları finansman hizmetleri dolayısıyla düzenlenen kağıtlar.”

Yürürlük

Madde 35- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 36- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

